

Dagens ord – vem

Kort förklaring: Vem betyder att vi vill fråga något om en person.

I den här guiden får du förslag på samling, hur ordet vem kan användas under skoldagen, aktiviteter i Skoltavlan samt förslag på aktiviteter, sånger och böcker som hjälper eleven att upptäcka och förstå ordet vem.

OBS! Tänk på att modellera under hela samlingen och var extra noga med att modellera dagens ord varje gång det förekommer. Modella är när personal använder samma AKK-sätt som eleverna (gester, tecken, bildsymboler i exempelvis kommunikationskortor, kommunikationsböcker eller digitala hjälpmedel) tillsammans med sitt tal, utan krav på att eleven ska göra det.

Samling (20 min)

Introduktion av dagens ord

- Lyssna på Vem är det av Linn Johnels. Modella särskilt ordet vem.
- Berätta att dagens ord är vem.
- Säg ordet vem med klassens gemensamma AKK-system.
- Be eleverna leta upp ordet i sina individuella AKK-system. Om ordet inte finns i elevernas system så lägg till det. Elever som inte har ett eget AKK-system kan använda basordskartan som följer med materialet.

Förklara ordet

- Säg ”Vem betyder att vi vill fråga något om en person”.
- Blunda. Någon gömmer en personal eller elev under filten. Titta och fråga ”Vem är det? Vem har gömt sig?” Lyft av filten och säg namnet på personen.

Förslag på material: filt

Läs berättelsen

Läs berättelsen om Pip och Kvitt antingen på skärm eller utskriven.

Vem gör ljudet?

Berätta att ni ska lyssna, precis som Pip och Kvitt. Visa ljudföremålet och låt alla höra ljudet några gånger. Säg ”Lyssna!” Ge ljudföremålet till en personal. Om det passar gruppen kan eleverna blunda eller titta bort en kort stund. Säg ”Lyssna! Vem gör ljudet?” Personalen gör ljudet och pausar, fråga igen. När eleverna riktar uppmärksamheten mot rätt person (tittar, pekar, säger namn etc), bekräfta “[namn] var det. Ni kom på vem det var”. Upprepa flera gånger med olika personer.

Förslag på material: instrument som är lätt för elever att få att låta såsom ett litet klockspel eller en talknapp med meddelandet ”Hallå!”

Ordbild

- Visa ordbilden, ljuda fonemen (**v-e-m**) och följ med fingret. Ordbilden finns i slutet på denna handledning.
- Sätt upp ordbilden på väggen.

Extra aktivitet

Lyssna på en sång eller titta på ett videoklipp.

Sånger:

- Video med vem-böckerna
- Vem kan segla förutan vind - Ida Linnea
- Vem har det bättre än vi från Vaiana

Böcker:

Ahmed Anka och Ödla Örjan av Carin Wirsén och Stina Wirsén.

Tecken på lärande

- Eleven tittar mer när du tecknar/använder deras AKK.
- Eleven tittar mer på sitt AKK.
- Eleven reagerar när du säger ordet.
- Eleven utforskar ordet i sitt AKK. Tolka och svara på de symboler eleven väljer även om det inte är det aktuella basordet.
- Eleven verkar förstå ordet i en vardagssituation, exempelvis vid maten, påklädning eller bokläsning.
- Eleven verkar även förstå ordet i nya situationer och aktiviteter.
- Eleven använder ordet oftare i situationer där det passar in.

Använd ordet under hela dagen

Kom ihåg: Modella bara ordet, förhör inte eleverna om deras förståelse av begreppet. Uppmärksamma och svara när eleven själv uttrycker något, oavsett om det är ett basord eller inte. Om eleven kan uttrycka ordet och vet vad det betyder så ställ öppna frågor eller vänta och förvänta. Instruera eller uppmana dem inte att använda fokusordet.

Använd ordet vem under hela skoldagen. Vem kommer nu när någon kommer in genom dörren, vem är här när ni samlas till en aktivitet, be om hjälp ”Vem vill hjälpa mig?” Med frågor som vem vill får elever möjlighet att ta initiativ. Vänta in elever som svarar långsamt genom att tänka högt ”Vem ville...” och räkna upp de som svarat hittills om det behövs för elever som har svårt att vänta tyst. Tänk på att modellera sådant som eleven skulle kunna vilja fråga – exempelvis genom att tänka högt: ”vem hämtar [namn] idag?”

Kommunikativa funktioner

Önskemål och behov	Protestera	Berätta, fråga, svara	Kommentera
vem kan hjälpa mig?		vem vill... vem gillar vem är här? vem är det?	

Undervisningsmaterial i Skoltavlan

I Skoltavlan finns följande övningar som innehåller basordet vem. Du hittar dem i biblioteket under kategorin kommunikation. Information om inställningar för materialen finns i den övergripande handledningen för basord.

- Pip och Kvitt – berättelse
- Pip och Kvitt – ramsa
- Pip och Kvitt – välj samma
- Pip och Kvitt – samtalskarta

Tips! Du kan också skriva ut text, bilder, bildsymboler och samtalskartor till berättelser och ramsor som stöd i undervisningen. Materialen finns på samma sida som denna lärarhandledning på Skoltavlans hemsida.

Förslag på aktiviteter utifrån ämnesområden

Estetisk verksamhet	Vem vill spela ett visst instrument/måla med en viss färg/ha en viss roll? Eleverna svarar med ord, genom att räcka upp handen, vokalisera, titta på läraren.
Läsa, skriva	Ordtavla med aktuellt basord, skapa boken "personer jag känner" och fråga vem barnen vill ska vara med.
Motorik	Vems tur är det? Vem gillar att hoppa/springa/dansa?
Vardagsaktiviteter	Vem dukar? Vid dukning: Vem sitter här? Vem ska åka buss hem? Prata om yrken: Vems uniform? Vem lagar mat?
Verklighetsuppfattning	Vem har långt hår? Vem har hund? Räkna alla som svarar ja.

Fler förslag som inspiration!

Min åsikt

Material: åsiktssida i ett AKK-system eller en åsiktskarta, stort pappersark.

Ord/fraser: vem?

Gör så här: Efter en aktivitet (bakning, bokläsning, färg- och form etc.) fråga “vem gillade att ...? ”vem gillade inte att...?” Gruppera alla som svarade ja på gillade (fysiskt, foton på en tavla) och inte gillade. Prata om vem som gillade/inte gillade.

Vem har gömt sig?

Material: Foton på elever och personal eller bild på karaktärer

Ord/fraser: Vem?

Gör så här: Påminn om att ordet vem är i fokus och förklara ordet. Göm bilden i en låda/bakom en tygbit, bakom en liten dörr. Visa lådan/tygbiten/dörren och fråga: ”Vem har gömt sig?” Avtäck bilden långsamt och gissa tillsammans vem det är.

Gemensamt skrivande

Skriv fylla-i-meningar, till exempel på temat favoritartister: Vem lyssnar på _____.

Eleverna kan välja ord att fylla i meningen med:

- Foton på sångare/musiker
- Karaktärer, musiksida i elevens AKK-system

OBS! Vägledning för detta moment hittar du i den övergripande lärarhandledningen.

Ordbild

v e m

